مسافر جي نماز

شیخِ طریقت امیرِ اہلسنّت حضرت علامہ مولانا ابوبلال
محمد الیاس عطار قادری رضوی دامت برکاتہم العالیہ

سنڌي ترجمو: مجلس تراجم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ

اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

ڪتاب پڙهڻ جي دعا

ديني ڪتاب يا اسلامي سبق پڙهڻ کان پهريان هيٺ ڏنل دعا پڙهي چڏيو اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ جيڪو ڪجھ پڙهندا ياد رهندو، دعا هي آهي:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَاالْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

ترجمو: اي الله عَزَّوَجَلَّ اسان تي علم ۽ حڪمت جا دروازا کولي ڇڏ ۽ اسان تي پنهنجي رحمت نازل فرماءِ! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!

(مستطرف ج 1 ص40 دار الفڪربيروت)

طالب غم
مدينه
بقيع
و
مغفرت

(نوٽ: اول آخر هڪ هڪ ڀيرو درود شريف پڙهي ڇڏيو)

رسالي جو نالو:	مسافر جي نماز
ڇاپو پهريون:	-
تعداد:	-
ڇاپيندڙ:	مڪتبة المدينه عالمي مدني مرڪز فيضانِ مدينه بابُ المدينه ڪراچي

مدني التجا: ڪنهن کي بہ هي ڪتاب ڇاپڻ جي اجازت ناهي.

ڪتاب خريد ڪندڙ توجه فرمائن

ڪتاب جي ڇپائي ۾ ڪا وڏي خرابي هجي يا صفحا گهٽ هجن يا بائنڊنگ ۾ اڳتي پوئتي ٿي ويا هجن تہ مڪتبة المدينه سان رابطو فرمايو.

www.dawateislami.net

شيخِ طريقت، اميرِ اهلسنّت، بانيءِ دعوتِ اسلامي، حضرت علامہ
دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِيَہ
مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي
جو اُردو زبان ۾ رسالو

مسافر جي نماز

ترجمو پيشڪش

مجلسِ تراجِم (دعوت اسلامي) هن رسالي جو آسان سنڌي زبان ۾ ترجمي ڪرڻ جي وس آهر ڪوشش ڪئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪمپوزنگ ۾ ڪٿي ڪا ڪمي بيشي نظر اچي ته مجلسِ تراجم کي آگاهه ڪري ثواب جا حقدار بڻجو.

رابطي جي لاءِ:
مڪتب مجلس تراجم (دعوت اسلامي) عالمي مدني مرڪز فيضان مدينہ
محلہ سوداگران پراڻي سبزي منڊي باب المدينہ ڪراچي
UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213
Email: translation@dawateislami.net

www.dawateislami.net

فهرست

مسافرجي نماز (حنفي)..2

دُرُود شريف جي فضيلت 2
هاڻي تہ اَمن آهي پوءِ بہ قَصر ڇو؟..3
شروع ۾ چار نہ بلڪ ٻہ ئي رڪعتون فرض ڪيون ويون 3
شَرعِي سفر جو مَفاصلو...4
مُسافر ڪڏهن ٿيندو؟...4
آبادي ختم ٿيڻ جو مطلب 4
فِناءِ شهر جي تعريف 5
مسافر بڻجڻ لاءِ شرط...5
شرعي سفر جو مَفاصلو ۽ شهر جو وچ...6
وطن جا قسم 7
وطنِ اِقامت ختم ٿي وڃڻ جون صورتون 7
سفر جي لاءِ بہ رستا...7
مسافر ڪيستائين مسافر آهي؟..8
سفر ناجائز هجي تہ ؟...8
سيٺ ۽ نوڪر جو گڏجي سفر 8
ڪم تي ويو تہ هليو ويندس 9
عورت جي سفر جو مسئلو...9
عورت جا سُهريجا (ساهُرا) ۽ پيڪا...10
عرب ملڪن ۾ ويزا تي رهڻ وارن جو مسئلو 10
زائرِ مدينہ جي لاءِ ضروري مسئلو...12
عمري جي ويزا تي حج لاءِ ترسڻ ڪيئن آهي؟......................................12

www.dawateislami.net

قصر واجب آهي 14
قصر جي بدران چئن جي نيت ڪئي تہ....؟ 14
مسافر امام ۽ مُقِيم مقتدي.. 15
مُقِيم مُقتَدي ۽ باقي ٻہ رڪعتون... 15
ڇا مسافر کي سنتون معاف آهن ؟ 16
"نماز" جي چار اکرن جي نسبت سان ھلندڙ 16
مسافر ٽين رڪعت جي لاءِ اُٿي بيهي تہ...؟ 17
سفر ۾ قضا نمازون... 18
قرآن وساري ڇڏڻ جو عذاب.. 18
ٽي(3) اِرشادات مُصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم 19
فرمانِ رضوي 20

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّابَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

مسافرجي نماز (حنفي)

هي باب شروع کان آخر تائين پورو پڙهي وٺو، قوي امڪان آهي جو اوهان جون ڪيترين ئي غلطيون توهان جي سامهون اچي وڃن.

دُرود شريف جي فضيلت

محبوب رحمٰن، رحمت عالميان، سَروَرِ ذيشان صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان مَغفِرت نشان آهي: ”جڏهن خميس جو ڏينهن ايندو آهي تہ الله تعاليٰ فِرِشتن کي موڪليندو آهي جن وٽ چاندي جا ڪاغذ ۽ سون جا قلم هوندا آهن اهي لکندا آهن تہ ڪير خميس جي ڏينهن ۽ جُمعي جي رات مون تي ڪثرت سان دُرود پاڪ پڙهي ٿو. (تاريخ دمشق لابن عساکر ج 43 ص 142 حديث2174 دار الفکر بيروت)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

الله عَزَّوَجَلَّ سورتِ نِساء جي آيت نمبر 101 ۾ ارشاد فرمائي ٿو:

اِذَاضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوْا مِنَ الصَّلٰوةِ ۖ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَّفْتِنَكُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ؕ اِنَّ الْكٰفِرِيْنَ كَانُوْا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِيْنًا

ترجمو ڪنزالايمان: ۽ جڏهن توهان زمين ۾ سفر ڪيو تہ توهان تي گناه ناهي جو ڪجھ نمازون قصر سان پڙهو جيڪڏهن توهان تي انديشو هجي تہ ڪافر توهان کي ايذاء ڏيندا، بيشڪ ڪُفار توهان جا وڏا دشمن آهن.

(پ 5 النساء 101)

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو- (ابن عدي)

هاڻي تہ اَمن آهي پوءِ بہ قَصر ڇو؟

صَدرُالاَفاضل حضرت علامہ مولانا سيد محمد نعيم الدين مُراد آبادي رَحمَةُ اللهِ تعالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: ڪافرن جو خوف قَصر (نماز گهٽائي پڙهڻ لاءِ) شرط ناهي، حضرت سيدنا يَعليٰ بن اُمَيّہ رَضِيَ اللهُ تعالٰى عَنْهُ حضرت سيدنا عمر فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ تعالٰى عَنْهُ کي عرض ڪيو اسان تہ امن ۾ آهيون پوءِ اسان ڇو ٿا قصر ڪيون؟ فرمايائون: ان تي مونکي بہ تَعَجُّب ٿيو هو پر مون سرڪار مدينہ صَلَّى اللهُ تعالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کان پُڇا ڪئي، حضوراڪرم، نور مُجَسَّم، شاهِ بني آدم رسول محتشم صَلَّى اللهُ تعالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو: تہ توهان جي لاءِ هي اللّٰه عَزَّوَجَلَّ جي طرف کان صدقو آهي، توهان ان جو صدقو قبول ڪريو. (صحيح مسلم ج 1 ص 347 حديث 686 خزائن العرفان)

شروع ۾ چار نہ بلڪ بہ ٻئي رڪتعون فرض ڪيون ويون

اُمُّ المُومِنِين حضرت سيِّدَتُنَا عائشہ صِدّيقہ رَضِيَ اللهُ تعالٰى عَنْهَا روايت فرمائن ٿيون: نماز ٻہ رڪعتون فرض ڪئي وئي پوءِ جڏهن سرڪار مدينہ صَلَّى اللهُ تعالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم هجرت فرمائي تہ چار فرض ڪئي وئي ۽ سفر جي نماز انهي پهرين فرض تي ڇڏي وئي.

(صحيح بخاري ج 2 ص 604 حديث 3935)

حضرت سيدنا عبدالله بن عبّاس ۽ حضرت سيدنا عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ تعالٰى عَنْهُم کان روايت آهي تہ الله عَزَّوَجَلَّ جي حبيب صَلَّى اللهُ تعالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم سفر جي نماز جون ٻہ رڪعتون مقرر فرمايون ۽ اها

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ (100) رحمتون نازل فرمائي ٿو.** (طبراني)

پوري آهي گهٽ ناهي (ابنِ ماجه ج 2ص 56 حديث 1194) يعني جيتوڻيڪ بظاهر ٻه رڪعتون گهٽ ٿي ويون پر ثواب ۾ ٻه ئي چار جي برابر آهن.

شَرعِي سفر جو مَفاصلو

شرعاً مسافر اهو آهي جيڪو ساڍا 57 ميل (تقريباً 92 ڪلو ميٽرن) جي مفاصلي تائين وڃڻ جي ارادي سان پنهنجي رهائش واري جڳهه مثلاً شهر يا ڳوٺ کان ٻاهر نڪتو.
(ملخصاً از فتاوي رضويه ج 8 ص 243، 270 رضا فائونديشن لاهور، بهارشريعت ج 1 ص 740،741)

مُسافر ڪڏهن ٿيندو؟

صرف سفر جي نيت سان مسافر نه ٿيندو بلڪ مسافر جو حڪم ان وقت آهي جڏهن علائقي جي آبادي کان ٻاهر نڪري وڃي، شهر ۾ آهي ته شهر کان ۽ ڳوٺ ۾ آهي ته ڳوٺ کان ۽ شهر واري جي لاءِ هي به ضروري آهي ته شهر جي آسپاس جيڪا آبادي شهر جي لڳو لڳ آهي ان کان به ٻاهر نڪري اچي . (درمختار و رد المحتار ج 2 ص 722 دارالمعرفة بيروت)

آبادي ختم ٿيڻ جو مطلب

آبادي کان ٻاهر ٿي وڃڻ جو مطلب هي آهي ته جتي وڃي رهيو آهي ان طرف آبادي ختم ٿي وڃي جيتوڻيڪ ان جي برابر ۾ ٻئي طرف ختم نه ٿي هجي. (غنيه ص 536)

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **توهان جتي بہ هجو مون تي درود پاڪ پڙهو توهان جو درود مون تائين پهچي ويندو آهي.** (طبراني)

فِناءِ شهر جي تعريف

فناءِ شهر سان جيڪو ڳوٺ **لڳو لڳ** آهي شهر واري جي لاءِ ان ڳوٺ کان ٻاهر نڪري وڃڻ ضروري ناهي، ائين ئي شهر سان **لڳولڳ** باغ هجن جيتوڻيڪ انهن جا نگهبان ۽ ڪم ڪرڻ وارا انهن باغن ۾ ئي رهندا هجن، انهن باغن مان ٻاهر نڪري وڃڻ ضروري ناهي (رد المحتار ج 2 ص 722) **فناءِ** شهر کان ٻاهر جيڪا جڳهه شهر جي ڪمن لاءِ هجي مثلاً قبرستان، گھوڙن ڊوڙڻ جو ميدان، گند ڪچري اڇلائڻ جي جڳهه جيڪڏهن اهي شهر سان لڳو لڳ هجن تہ انهن کان ٻاهر نڪري وڃڻ ضروري آهي ۽ جيڪڏهن شهر ۽ فناءِ شهر جي وچ ۾ مفاصلو هجي تہ نہ. (ايضاً)

مسافر بڻجڻ لاءِ شرط

سفر جي لاءِ اهو بہ ضروري آهي تہ جتان ڪان هليو اتان ڪان ٽن ڏينهن جي رستي (يعني تقريباً 92 ڪلوميٽرن) جو ارادو هجي ۽ جيڪڏهن ٻن ڏينهن جي رستي (يعني 92 ڪلوميٽرن ڪان گهٽ) جي ارادي سان نڪتو ۽ اتي پهچي ٻي جڳهه جو ارادو ٿيو تہ اهو بہ ٽن ڏينهن (يعني 92 ڪلوميٽرن) کان گهٽ جو رستو آهي، ائين سڄي دنيا گهمي اچي مسافر ناهي (غنيہ، الدرمختار ج 2 ص 722) اهو بہ شرط آهي تہ ٽن ڏينهن جي رستي جي سفر جو لاڳيتو ارادو هجي جيڪڏهن هيئن ارادو ڪيائين تہ مثلاً ٻن ڏينهن جي رستي تي پهچي ڪجهہ ڪم ڪرڻو آهي اهو ڪري پوءِ هڪ

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي ڪثرت سان درود پاڪ پڙهو بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي- (ابو يعلي)

ڏينهن جي رستي تي ويندس ته هي ٽن ڏينهن جي رستي جو لاڳيتو ارادو نه ٿيو (ان لاءِ) مسافر نه ٿيو.

(بهار شريعت ج 1 ص 743 مڪتبة المدينہ باب مدينة ڪراچي)

شرعي سفر جو مَفاصلو ڪٿان شروع ٿيندو؟

هيءَ ڳالهه ذهن ۾ رکو ته شهر جي آبادي خَتَم ٿيڻ کان پوءِ مَسافت (يعني مَفاصلي) جي مقدار ڏٺي ويندي. اڄ ڪلهه وڏن شهرن ۾ ڪيترائي ايريا ۽ ٽائون آهن جيڪي "شرعي سفر" جي لاءِ ناڪافي آهي. مثال طور (هي لکڻ وقت2017ء) باب المدينہ (ڪراچي) جي پيمائش سِوِڪ سينٽر (Civic Centre) کان ڪئي ويندي آهي، تنهڪري سفر ڪرڻ وارن کي گهرجي ته سدائين متّصل (يعني مليل) آبادي جي ختم ٿيڻ جو لحاظ پنهنجي سامهون رکن ۽ ٻه ڳالهيون پيون به ذهن ۾ رکو، هڪ هي ته ضروري ناهي ته هڪ پيرو سفر دوران جنهن جڳهه تي آبادي خَتَم ٿي هئي ٿي سال کان پوءِ به اها ئي حد هجي جو وڏي تيزيءَ سان آباديءَ جي ڦهلاؤ جي ڪري ٽن سالن ۾ ئي شهر ڪاٿان کان ڪاٿي پهچي ويندو آهي، ۽ ٻي ڳالهه هي ته شهر جي جنهن طرف کان نڪرڻو آهي انهي طرف جي آبادي جو اعتبار ٿيندو مثلاً ڪراچي مان ٽول پلازا جي رستي ۾ آبادي ختم ٿئي ٿي، جڏهن ته ٻئي پاسي ٺٽي جي طرف آبادي ٻي جڳهه تي ختم ٿيندي ڇو ته ٻئي طرف مختلف آهن.

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

وطن جا قسم

وطن جا ٻه قسم آهن (1) **وطن اصلي** يعني اها جڳهه جتي ان جي پيدائش ٿي هجي يا ان جي گهر جا ماڻهو اتي رهندا هجن يا اتي ترسي پيو ۽ ارادو هي آهي ته هتان نه ويندس (2) وطن اقامت يعني اها جڳهه جتي مسافر پندرهن ڏينهن يا ان کان وڌيڪ ترسڻ جو ارادو ڪيو هجي. (عالمگيري ج 1 ص 142 دارالفڪر بيروت)

وطنِ اِقامت ختم ٿي وڃڻ جون صورتون

هڪڙو **وطن اقامت** ٻئي وطن اقامت کي ختم ڪري ڇڏيندو آهي يعني هڪ جڳهه تي پندرهن ڏينهن جي ارادي سان ترسيو پوءِ ٻي جڳهه ايترن ئي ڏينهن جي ارادي سان ترسيو ته پهرين جڳهه هاڻي وطن نه رهي، ٻنهي جي وچ ۾ سفر جو مفاصلو هجي يا نه هجي، ائين ئي وطن اقامت وطن اصلي ۽ سفر سان ختم ٿي ويندو آهي. (درمختار ج 2 ص 739 بهار شريعت ج 1 ص 751)

سفر جي لاءِ ٻه رستا

ڪنهن جڳهه ڏانهن وڃڻ جا ٻه رستا آهن، هڪ کان سفر جو مفاصلو آهي ٻئي کان نه، ته جنهن رستي سان هو ويندو ان جو اعتبار آهي. ويجهو واري رستي کان ويو ته مسافر ناهي ۽ جيڪڏهن پري واري رستي کان ويو ته مسافر آهي جيتوڻيڪ اهو رستو اختيار ڪرڻ جو ڪو صحيح مقصد نه هجي.

(عالمگيري ج 1 ص 139، درمختار ج 2 ص726)

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

مسافر ڪيستائين مسافر آهي؟

مسافر ان وقت تائين مسافر آهي جيستائين پنهنجي علائقي ۾ پهچي نه وڃي يا ڪنهن آبادي ۾ پورا 15 ڏينهن ترسڻ جي نيت نه ڪري وٺي، اهو ان وقت آهي جڏهن پوري ٽن ڏينهن (يعني تقريباً 92 ڪلوميٽرن تائين) جو رستو طئي ڪري چڪو هجي جيڪڏهن ٽي مَنزلون (يعني تقريباً 92 ڪلوميٽرن تائين) پهچڻ کان اڳ ۾ واپسي جو ارادو ڪري ورتو ته مسافر نه رهيو جيتوڻيڪ جهنگ ۾ هجي. (عالمگيري ج 1 ص 139، درمختار ج 2 ص 728)

سفر ناجائز هجي تـه ؟

سفر جائز ڪم جي لاءِ هجي يا ناجائز ڪم جي لاءِ هر حال ۾ مسافر جا احڪام جاري ٿيندا. (عالمگيري ج 1 ص 139)

سيٺ ۽ نوڪر جو ڳڏجي سفر

ماهوار يا ساليانې اِجاري (پگهار) وارو نوڪر جيڪو پنهنجي سيٺ سان سفر ڪري ته سيٺ جي تابع آهي، فرمانبردار پٽ پيءُ جي تابع آهي، ۽ اهو شاگرد جنهن کي اُستاد کان کاڌو ملندو آهي اهو استاد جي تابع آهي يعني جيڪا نيت مَتبُوع (يعني جنهن جي ماتحت آهي) ان جي آهي اها ئي تابع جي مڃي ويندي، تابع کي گهرجي ته هو مَتبُوع کان سوال ڪري اهو جيڪو جواب ڏي ان مطابق عمل ڪري، جيڪڏهن ان ڪجهه به جواب نه ڏنو

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي ڪثرت سان درود پاڪ پڙهو بيشڪ توهان جو مون تي درود پڙهڻ توهان جي گناهن جي لاءِ مغفرت آهي. (جامع صغير)

تہ ڏسي تہ اهو (يعني متبوع) مُقِيم آهي يا مسافر، جيڪڏهن مقيم آهي تہ پنهنجو پاڻ کي مقيم سمجهي ۽ جيڪڏهن مسافر آهي تہ مسافر ۽ هي بہ معلوم ناهي تہ ٽن ڏينهن جي رستي (يعني تقريباً 92 ڪلوميٽرن) جو سفر طئي ڪرڻ کان پوءِ قَصر ڪري ان کان اڳ پوري پڙهي ۽ جيڪڏهن سوال نہ ڪري سگهيو تہ اهو ئي حڪم آهي تہ سوال ڪيائين ۽ ڪجهہ جواب نہ مليو. (ماخوذ از بهار شريعت ج 1 ص 745،746)

ڪم ٿي ويو تہ هليو ويندس

مسافر ڪنهن ڪم لاءِ يا دوستن جي انتظار ۾ ٻن چئن ڏينهن يا تيرنهن چوڏهن ڏينهن جي نيت سان ترسيو يا هي ارادو آهي تہ ڪم ٿي ويندو تہ هليو ويندس، ٻنهي صورتن ۾ جيڪڏهن اڄ سڀاڻي ڪندي وَرِهہ گذري وڃن تڏهن بہ مُسافر ئي آهي (ان ڪري) قصر نماز پڙهي. (ايضاً ص 747 عالمگيري ج 1 ص 139)

عورت جي سفر جو مسئلو

عورت لاءِ بنا مَحرَم جي ٽن ڏينهن (تقريباً 92 ڪلوميٽرن) يا ان کان وڌيڪ جو سفر ڪرڻ جائز ناهي . نابالغ ٻار يا مَعتُوهہ (اڌ چريي) سان بہ سفر نہ ٿي ڪري سگهي، سفر ۾ گڏ بالغ مَحرَم يا مڙس هجڻ ضروري آهي. (عالمگيري ج 1 ص 142) عورت مُراهِق (يعني اهو ڇوڪرو جيڪو بالغ ٿيڻ جي ويجهو هجي) مَحرَم (اعتماد جوڳي) سان سفر ڪري سگهي ٿي، مُراهِق بالغ جي حڪم ۾ آهي. محرم

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي درود شريف پڙهو الله تعاليٰ توهان تي رحمت موڪليندو- (ابن عدي)

جي لاءِ ضروري آهي تہ سخت فاسق، بيباڪ غيرمامون(يعني غير محفوظ) نہ هجي. (بهارشريعت ج 1 ص 752 ،1044، 1045)

عورت جا سُهريجا (ساهُرا) ۽ پيڪا

عورت پرڻجي ساهرين وئي ۽ اتي ئي رهڻ لڳي تہ پيڪا (يعني عورت جي والدين جو گهر) ان لاءِ وطن اصلي نہ رهيا يعني جيڪڏهن ساهرا ٽن منزلن (تقريباً 92 ڪلوميٽرن) تي آهن اتان ڪان پيڪين آئي ۽ پندرهن ڏينهن ترسڻ جي نيت نہ ڪيائين تہ قصر پڙهي ۽ جيڪڏهن پيڪن ۾ رهڻ نہ ڇڏيائين بلڪ ساهرين عارضي طور تي وئي تہ پيڪين ايندي ئي سفر ختم ٿي ويو نماز پوري پڙهي. (بهارشريعت ج 1 ص 751)

عرب ملڪ ۾ ويزا تي رهڻ وارن جو مسئلو

اڄڪلهہ ڪاروبار وغيره جي لاءِ ڪيترائي ماڻهو ٻارن ٻچن سميت پنهنجي ملڪ کان ٻئي ملڪ منتقل ٿي ويندا آهن، انهن وٽ مخصوص مُدَت جي ويزا (Visa) هوندي آهي (مثلاً گڏيل عرب امارتن ۾ ٻہ ڪان ٽي ٽن سالن جي رهائشي ويزا ملندي آهي) اها ويزا عارضي هوندي آهي ۽ مخصوص رقم ادا ڪري هر ٽئين سال جي آخر ۾ ان جي تجديد (Re-new) ڪرائڻي پوندي آهي، جيئن تہ ويزا مَحدُود وقت لاءِ ملندي آهي ان لاءِ ٻار ٻچا بہ جيتوڻيڪ گڏ هجن پوءِ بہ ان جي گڏيل عرب امارتن ۾ مُستَقل ترسڻ جي

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي ڏهه ڀيرا درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي سؤ (100) رحمتون نازل فرمائي ٿو-** (طبراني)

نيّت بيڪار آهي ۽ اهڙي طرح چاهي ڪو سؤ سالن تائين هتي رهي، گڏيل عرب امارات ان جو وطن اصلي نہ ٿو ٿي سگهي، هو جڏهن بہ سفر کان موٽندو ۽ ترسڻ چاهيندو تہ اِقامت جي نيّت ڪرڻي پوندي، مثلاً دُبئي ۾ رهندو آهي ۽ سنتن جي تربيت لاءِ دعوت اسلامي جي مدني قافلي ۾ عاشقان رسول سان گڏ تقريباً 150 ڪلوميٽر پري گڏيل عرب امارتن جي گادي واري شهر ابوظهبي ڏانهن ان سنّتن ڀريو سفر اختيار ڪيو، هاڻي بيهر دبئي ۾ اچي جيڪڏهن هن ڪي مُقِيم ٿيڻو آهي تہ 15 ڏينهن يا ان کان وڌيڪ ترسڻ جي نيت ڪرڻي پوندي نہ تہ مسافر جا احڪام جاري ٿيندا، ها جيڪڏهن ظاهري صورتحال يعني (under stood) هي آهي تہ هاڻي 15 ڏينهن يا ان کان وڌيڪ عرصو هو دبئي ۾ ئي گذاريندو تہ مقيم ٿي ويو، جيڪڏهن سندس ڪاروبار ان قسم جو آهي جو مڪمل 15 ڏينهن راتيون هو دبئي ۾ نہ ٿو رهي، وقتًا فوقتًا شَرعِي سفر ڪري ٿو تہ اهڙي طرح جيتوڻيڪ سالن تائين پنهنجي ٻارن ٻچن وٽ دبئي ايندو ويندو رهي پر هي مسافر ئي رهندو ۽ ڪيس نماز قصر ڪرڻي پوندي، پنهنجي شهر کان ٻاهر پري پري تائين مال سپلاءِ ڪرڻ وارا ۽ مختلف شهرن ۽ ملڪن ڏانهن اچ وڃ ڪرڻ وارا ۽ ڊرائيور وغيره هنن احڪامن کي ذهن ۾ رکن.

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **تو هان جتي به هجو مون تي درود پاڪ پڙهو تو هان جو درود مون تائين پهچي ويندو آهي.** (طبراني)

زائرِ مدينــه جي لاءِ ضروري مسئلو

جنهن اقامت جي نيّت ڪئي پر ان جي حالت ٻڌائي ٿي ته پندرهن ڏينهن نه ترسندو ته نيّت صحيح ناهي مثلاً حج ڪرڻ ويو ۽ ذُوالحَج شريف جو مهينو شروع ٿي وڃڻ باوجود پندرهن ڏينهن **مڪي شريف** ۾ رهڻ جي نيّت ڪيائين ته اها نيّت بيڪار آهي ڇو ته جڏهن **حَجّ** جو ارادو ڪيو آهي ته (15ڏينهن ان ڪي ملندا ئي نه ڇو) ته (8 ذوالحج شريف) **مِنٰي شريف** (۽ نائين جو) **عَرفات شريف** ضرور ويندو پوءِ ايترن ڏينهن تائين (يعني لاڳيتا 15 ڏينهن) **مڪي شريف** ۾ ڪيئن ترسي سگهي ٿو؟ **مِنٰي شريف** کان واپس موٽي ڪري نيّت ڪري ته صحيح آهي (عالمگيري ج 1 ص 140، درمختار ج 2 ص 729) جڏهن ته واقعي 15 يا وڌيڪ ڏينهن مڪي شريف ۾ ترسي سگهندو هجي ۽ جيڪڏهن غالب گمان آهي ته 15 ڏينهن جي اندر اندر **مديني شريف** يا وطن لاءِ روانو ٿي ويندو ته هاڻي به مسافر آهي .

عمري جي ويزا تي حج لاءِ ترسڻ ڪيئن آهي؟

عمري جي ويزا تي وڃي غير قانوني طورتي حج لاءِ ترسڻ يا دنيا جي ڪنهن به ملڪ ۾ ويزا جي مدت پوري ٿيڻ بعد غير قانوني رهڻ جي جن جي نيّت هجي اهي ويزا جي مدت ختم ٿيندي ئي جنهن شهر يا ڳوٺ ۾ رهندا، جيترو وقت رهندا، انهن لاءِ مقيم جا احڪام لاڳو ٿيندا، پوءِ پلي سالن جا سال رهن

www.dawateislami.net

مقيم ئي رهندا، البت هڪ پيري بہ جيڪڏهن 92 ڪلو ميٽر يا ان کان وڌيڪ سفر جي ارادي سان شهر يا ڳوٺ کان ٻاهر نڪتا تہ پنهنجي آبادي کان ٻاهر نڪرندي ئي مسافر ٿي ويا هاڻي انهن جي اقامت جي نيت بيڪار آهي. مثال طور ڪو ماڻهو پاڪستان مان عمري جي ويزا تي **مڪي شريف** ويو ويزا جي مدت ختم ٿيندي وقت مڪي شريف ۾ مقيم آهي تہ ان لاءِ مقيم جا احڪام آهن. هاڻي جيڪڏهن اتان جدي شريف يا مديني پاڪ ايندو تہ چاهي سالن جا سال غير قانوني رهي، پر مسافر ئي رهندو ايستائين جو جيڪڏهن ٻيهر مڪي شريف ايندو تڏهن بہ مسافر رهندو، ان کي قصر نماز ئي پڙهڻي پوندي، ها جيڪڏهن ٻيهر ويزا مليو تہ اقامت جي نيت ڪري سگهي ٿو، ياد رکو ! جنهن قانون جي خلاف ورزي ڪرڻ تي ذلت، رشوت ۽ ڪوڙ وغيره آفتن ۾ پوڻ جو انديشو هجي تہ ان قانون جي خلاف ورزي جائز ناهي، منهنجا آقا اعليٰ حضرت امام اهلسنت مولانا شاهہ احمد رضا خان رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِ فرمائن ٿا: مباح (يعني جائز) صورتن مان ڪجھ (صورتون) قانوني جرم هونديون آهن ان ۾ پوڻ (يعني اهڙي قانون جي خلاف ورزي ڪرڻ) پنهنجي ذات کي تڪليف ۽ ذلت تي پيش ڪرڻ آهي ۽ اهو ناجائز آهي (فتاويٰ رضويہ ج17ص 370) ان لاءِ بنا ويزا جي دنيا جي ڪنهن ملڪ ۾ رهڻ يا حج لاءِ ترسڻ جائز ناهي، **غير قانوني ذريعن سان حج لاءِ**

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جيڪو مون تي درود پاڪ پڙهڻ وساري ويٺو اهو جنّت جو رستو ڀُلجي ويو-**(طبراني)

ترسڻ ۾ ڪاميابي حاصل ڪرڻ کي مَعاذ الله، الله عَزَّوَجَلَّ ۽ رسول صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو ڪرم ڇوڻ سخت بيباڪي آهي.

قَصر واجب آهي

مسافر تي واجب آهي ته نماز ۾ قصر ڪري يعني چار رڪعتن واري فرض کي ٻه پڙهي ان جي حق ۾ ٻه رڪعتون ئي پوري نماز آهي ۽ ڄاڻي واڻي چار پڙهيائين ۽ ٻن تي قَعدو ڪيائين ته فرض ادا ٿي ويو ۽ پويون ٻه رڪعتون نفل ٿي ويون پر گنهگار ۽ عذاب جو حقدار آهي جو واجب ڇڏي ڏنائين ان لاءِ توبه ڪري ۽ ٻن رڪعتن تي قعدو نه ڪيائين ته فرض ادا نه ٿيو ۽ اها نماز نفل ٿي وئي ها جيڪڏهن ٽين رڪعت جو سجدو ڪرڻ کان اڳ ۾ اقامت جي نيت ڪري ورتي ته فرض ختم نه ٿيندو پر قيام ۽ رڪوع ٻيهر ادا ڪرڻا پوندا ۽ جيڪڏهن ٽين جي سجدي ۾ نيّت ڪيائين ته هاڻي فرض ويندو رهيو ائين ئي جيڪڏهن پهرين ٻن يا هڪ ۾ قراءت نه ڪيائين ته نماز فاسد ٿي وئي. (بهار شريعت ج 1 ص 743 عالمگيري ج ص 139)

قَصر جي بدران چئن جي نيت ڪئي تــ......؟

مسافر قصر جي بدران چار رڪعتون فرض جي نيّت ڪري ورتي پوءِ ياد اچڻ تي ٻن تي سلام ڦيري ڇڏيو ته نماز ٿي ويندي، اهڙي طرح مقيم چار رڪعتون فرض جي بدران ٻه

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن مون تي هڪ ڀيرو درود پاڪ پڙهيو الله تعاليٰ ان تي ڏهه رحمتون موڪليندو آهي.** (مسلم)

رڪعتون فرض جي نيّت ڪئي ۽ چئن تي سلام ڦيريو تہ ان جي بہ نماز ٿي وئي، فُقهاءِ ڪرام رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى فرمائن ٿا: "نماز جي نيّت ۾ رڪعتن جي تعداد کي مقرر ڪرڻ ضروي ناهي ڇو تہ هي ان جي ضمن ۾ حاصل آهي. نيّت ۾ تعداد مقرر ڪرڻ ۾ ڀُل ٿيڻ سان ڪو نقصان نہ ٿيندو." (درمختار ج 2 ص 120)

مسافر امام ۽ مُقِيم مقتدي

اِقتِداء صحيح هئڻ لاءِ هڪ شرط هي بہ آهي تہ امام جو مقيم يا مسافر هئڻ معلوم هجي، چاهي نماز شروع ڪرڻ وقت معلوم ٿيو يا بعد ۾ ان لاءِ امام کي گهرجي تہ نماز شروع ڪرڻ وقت پنهنجو مسافر هئڻ ظاهر ڪري ۽ شروع ۾ نہ چيائين تہ نماز کان بعد ۾ چوي تہ مقيم حضرات پنهنجون نمازون پوريون ڪن مان مسافر آهيان. (درمختار ج 2 ص 735) ۽ شروع ۾ اعلان ڪري چڪو آهي تڏهن بہ بعد ۾ چئي ڇڏي جو جيڪي ماڻهو ان وقت موجود نہ هئا انهن کي بہ معلوم ٿي وڃي، (بهارِ شريعت ج 1 ص 749)

مُقِيم مُقتَدِي ۽ باقي بہ رڪعتون

قصر واري نماز ۾ مسافر امام جي سلام ڦيرڻ کان پوءِ مُقِيم مُقتَدِي جڏهن پنهنجي باقي نماز ادا ڪري تہ فرض جي ٽين ۽ چوٿين رڪعت ۾ سورت الفاتحہ پڙهڻ بدران اندازاً ايتري دير چپ بيٺو رهي. (درمختار ج 2 ص 735، بهارشريعت ج 1 ص 748 ماخوذاً)

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: جنهن مون تي ڏهہ ڀيرا صبح ۽ ڏهہ ڀيرا شام درودِ پاڪ پڙهيو ان کي قيامت جي ڏينهن منهنجي شفاعت ملندي. (مجمع الزوائد)

ڇا مسافر تي سنتون معاف آهن ؟

سنّتن ۾ قصر ناهي بلڪ پوريون پڙهيون وينديون، خوف ۽ گهبراهٽ جي حالت ۾ سنّتون معاف آهن ۽ امن جي حالت ۾ پڙهڻيون آهن. (عالمگيري ج 1 ص 139)

“نماز” جي چار اٽرن جي نسبت سان هلندڙ ٽاڏي ۾ نفل پڙهڻ جا 4 مدني ٽل

(1) شهر کان ٻاهر (يعني شهر کان ٻاهر مان مراد اها جڳهہ آهي جتان کان مسافر تي قصر ڪرڻ واجب ٿيندي آهي) سواري تي (مثلاً هلندڙ ڪار بس، ويگن ۾) بہ نفل پڙهي سگهي ٿو ۽ ان صورت ۾ قِبلي رخ هئڻ شرط ناهي بلڪ سواري (يا گاڏي) جنهن طرف وڃي رهي آهي ان ڏانهن ئي منهن هجي ۽ جيڪڏهن ان طرف منهن نہ هجي تہ نماز جائز ناهي، شروع ڪرڻ وقت بہ قبلي طرف منهن هجڻ شرط نہ آهي بلڪ سواري (يا گاڏي) جنهن طرف وڃي رهي آهي ان طرف منهن هجي ۽ رڪوع سجدا اشاري سان ڪري ۽ (ضروري آهي تہ) سجدي جو اشارو رڪوع جي بنسبت هيٺ هجي (يعني رڪوع جي لاءِ جيترو جهڪو، سجدي جي لاءِ ان کان وڌيڪ جهڪي) (درمختار و رد المحتار ج 2 ص 588 بهار شريعت ج 1 ص 671) هلندڙ ٽرين وغيره اهڙي سواري جنهن ۾ جڳهہ ملي سگهي ٿي ان ۾ قِبلي رُخ تي ڪري قاعدي جي مطابق نفل پڙهڻا پوندا (2) ڳوٺ ۾ رهڻ وارو جڏهن ڳوٺ کان ٻاهر هجي

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: مون تي ڪثرت سان درود پاڪ پڙهو بيشڪ هي توهان جي لاءِ طهارت آهي- (ابو يعلي)

تہ سواري (گاڏي) تي نفل پڙهي سگهي ٿو. (ردالمحتار ج 2 ص 588) (3) شهر کان ٻاهر سواري تي نماز شروع ڪئي هئي ۽ پڙهندي پڙهندي شهر ۾ داخل ٿي ويو تہ جيستائين گهر نہ پهچي سواري تي پوري ڪري سگهي ٿو. (ردالمحتار ج 2 ص589) (4) هلندڙ گاڏي ۾ بنا شرعي عذر جي فرض، فجر جي سنّت ۽ تمام واجبَ مثلاً وتر ۽ نذر ۽ اهي نفل جنهن کي ٽوڙي ڇڏيو هو ۽ سجده تلاوت (تلاوت جو سجدو) جڏهن تہ سجدي واري آيت زمين تي تلاوت ڪئي هجي ادا نہ ٿو ڪري سگهي ۽ جيڪڏهن عذر جي سبب هجي تہ انهن سڀني ۾ شرط هي آهي تہ جيڪڏهن ممڪن هجي تہ قبلي رخ بيهي ڪري ادا ڪري نہ تہ جيئن بہ ممڪن هجي (پوءِ دهرائي ڇڏيو). (بهار شريعت ج 1 ص 673)

مسافر ٽين رڪعت جي لاءِ اُٿي بيهي تہ...؟

جيڪڏهن مسافر قصر واري نماز جي ٽين رڪعت شروع ڪري ڇڏي تہ ان جون بہ صورتون آهن (1) اَلتَّحِيّات جي مقدار جيترو آخري قعدي ۾ ويهي چڪو هو تہ جيستائين ٽين رڪعت جو سجدو نہ ڪيو هجي تہ موٽي اچي ۽ سجده سهو ڪري سلام ڦيري ڇڏي، جيڪڏهن نہ موٽي ۽ بيٺي بيٺي سلام ڦيري ڇڏي تہ بہ نماز ٿي ويندي پر سنّت ترڪ ٿي، جيڪڏهن ٽين رڪعت جو سجدو ڪري ڇڏيو تہ هڪ ٻئي رڪعت ملائي سجده سهو ڪري نماز مڪمل ڪري، يعني ابتدائي ٻہ رڪعت فرض

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطَفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن ڪتاب ۾ مون تي درودِ پاڪ لکيو ته جيستائين منهنجو نالو ان ڪتاب ۾ لکيل رهندو فرشتا ان جي لاءِ استغفار ڪندا رهندا.** (طبراني)

ءِ آخري ٻه رڪعتون نفل شمار ٿينديون (2) **قَعده اَخِيره** (يعني التحيات ۾ ويهڻ) بنا اٿي بيهي رهيو ته جيستائين ٽين رڪعت جو سجدو نه ڪيو هجي ته موٽي اچي ءِ سجده سهو ڪري سلام ڦيري ڇڏي، جيڪڏهن ٽين رڪعت جو سجدو ڪري ڇڏيو ته فرض باطل ٿي ويو، هاڻي هڪ ٻي رڪعت ملائي سجده سهو ڪري نماز مڪمل ڪري چار ئي رڪعتون نفل نماز شمار ٿينديون (هاڻي ٻه رڪعتون فرض ادا ڪرڻ ان جي ذمي آهن).

سفر ۾ قضا نمازون

اقامت جي حالت ۾ ٿيڻ واريون قضا نمازون سفر ۾ به پوريون پڙهيون پونديون ءِ سفر ۾ ٿيل قضا نمازون مقيم هئڻ کان بعد به قصر ئي ادا ڪيون وينديون.

طالبِ غم مدينه
و
بقيع
و
مغفرت

27 رجب المرجب 1426 ھ

قرآن وساري ڇڏڻ جو عذاب

يقيناً قرآن ڪريم جو حِفظ وڏي ثواب جو ڪم آهي پر ياد رهي ته حِفظ ڪرڻ آسان پر سڄي عمر ان کي ياد رکڻ ڏکيو

www.dawateislami.net

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جيڪو مون تي جمعہ جي ڏينهن درود شريف پڙهندو قيامت جي ڏينهن مان ان جي شفاعت ڪندس.** (ڪنز العمال)

آهي، حافظن ۽ حافظياڻين کي گهرجي تہ روزانو گهٽ ۾ گهٽ هڪ سيپارو لازماً تلاوت ڪندا رهن، جيڪي حافظ رمضان المبارڪ جي اچڻ کان ٿورو اڳ فقط تراويح پڙهائڻ لاءِ منزل پڪي ڪندا آهن ۽ ان کان علاوه معاذ الله سڄو سال غَفلت جي سبب ڪيتريون ئي آيتون وساريندا رهندا آهن، اهي هي روايت بار بار پڙهن ۽ خوف خدا عَزَّوَجَلَّ کان ڏڪن، دعوت اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينہ جي شايع ٿيل ڪتاب بهار شريعت جلد پهرين جي 552 صفحي تي صدر الشريعہ، بدرالطريقہ حضرت علامہ مفتي امجد علي اعظمي رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيۡه فرمائن ٿا: ”قران پڙهي ڪري وسارڻ گناهہ آهي“

جيڪو قرآني آيتون ياد ڪرڻ کان بعد وساري ڇڏيندو قِيامت جي ڏينهن انڌو اٿاريو ويندو. (بهار شريعت ج 1 ص 553)

ٽي (3) اِرشادات مُصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

(1) منهنجي اُمت جا ثواب منهنجي خدمت ۾ پيش ڪيا ويا ايتري تائين جو مون اهو ڪک بہ ڏٺو جنهن کي ڪو ماڻهو مسجد کان ڪڍي ٿو ۽ منهنجي امت جا گناهہ منهنجي خدمت ۾ پيش ڪيا ويا مون ان کان وڏيڪ گناهہ نہ ڏٺو تہ ڪنهن شخص کي قرآن جي هڪ سورت يا هڪ آيت ياد هجي پوءِ اهو ان کي وساري ڇڏي. (جامع الترمذي حديث 2916)

فرمانِ مُصطفٰي صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: **جنهن وٽ منهنجو ذڪر ٿئي ۽ اهو مون تي درود شريف نہ پڙهي تہ اهو ماڻهن ۾ ڪنجوس ترين شخص آهي.** (ترغيب وترهيب)

(2) جيڪو شخص قرآن پڙهي وري ان کي وساري ڇڏي تہ قيامت جي ڏينهن الله تعالي سان ڪوڙهي ٿي ملندو.

(ابوداؤد حديث 1474)

(3) قيامت جي ڏينهن منهنجي امت کي جنهن گناھ جو پورو بدلو ڏنو ويندو اهو هي آهي تہ انهن مان ڪنهن کي قرآن پاڪ جي ڪا سورت ياد هئي پوءِ هن ان کي وساري ڇڏيو.

(ڪنز العمال حديث 2846)

فرمانِ رضوي

اعلٰي حضرت امام اهلسنّت، امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: ان کان وڌيڪ نادان ڪير آهي جنهن کي خدا همت بخشي ۽ هو ان کي پنهنجي هٿن سان وڃائي ڇڏي، جيڪڏهن ان (قرآن پاڪ جي حفظ) جو قدر ڄاڻي ها ۽ جن ثوابن ۽ درجن جو ان لاءِ واعدو ڪيو ويو آهي انهن کان واقف ٿئي ها تہ ان کي دل ۽ جان کان وڌيڪ عزيز رکي ها، وڌيڪ فرمائن ٿا: "جيتري تائين ٿي سگهي ان کي پڙهائڻ ۽ حِفظ ڪرائڻ ۽ خود ياد رکڻ ۾ ڪوشش ڪري تہ جيئن اهي ثواب حاصل ٿين جن جو ان لاءِ واعدو ڪيو ويو آهي ۽ قِيامت جي ڏينهن انڌو ڪوڙهي اٿڻ کان بچي .

(فتاويٰ رضويہ ج 23 ص 647،645)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

سفر میں بھی نمازِ باجماعت کا جذبہ

❀ ایک بُزُرگ فرماتے ہیں: میں نے 40 سال سفر میں گزارے مگر کوئی نماز بھی بِغیر جماعت کے ادا نہیں کی۔[1] ❀ امام احمد رضا خان عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن فرماتے ہیں: ”مجھے بڑے بڑے سفر کرنے پڑے اور بِفَضْلِہٖ تعالٰی پنج وقتہ (یعنی پانچوں ٹائم) جماعت سے نماز پڑھی۔[2]“

۱: کَشْفُ الْمَحْجُوب ص۳۳۳ ۲: ملفوظاتِ اعلیٰ حضرت ص۷۵

MC 1286

عالمي مدني مركز فيضان مدينه محله سوداگران پراڻي سبزي منڊي باب المدينه ڪراچي

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net